

ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ

Необхідність вдосконалення фінансової стійкості банку обумовлена подальшим успішним розвитком як банківської системи в цілому, так і підвищенням ефективності діяльності і стійкості функціонування досліджуваного банку. Питання дослідження управління фінансової стійкості банку залишається недостатньо вивченим.

Зокрема, це стосується процесу проведення діагностики та оцінки стану фінансової безпеки банку, застосування фінансового інструментарію для подолання негативних явищ та ін. [1 – 3]. Існуючі методики в основному розроблені для кожного окремого банку з урахуванням його специфіки та не дозволяють всім учасникам ринку на основі відкритої інформації з достатнім ступенем адаптованості до спеціалізації, змінних умов і специфіки функціонування виробити відповідний механізм забезпечення фінансової безпеки та адекватні критерії оцінки її стану для кожного банку та банківської системи в цілому. Тому особливості актуальності набувають дослідження теоретичних і методичних підходів до фінансової безпеки банку з позицій відкритого інформаційного простору.

Такі фактори, як поліпшення якості корпоративного управління, включаючи досягнення більшої прозорості діяльності банку, ефективності ризик-менеджменту, вдосконалення відносин органів управління банку, акціонерів і зацікавлених осіб, в значній мірі можуть сприяти досягненню мети підвищення ефективності вдосконалення фінансової безпеки банку.

Формування та подальше поліпшення банками систем управління ризиками, наближення їх до відповідних міжнародних стандартів дозволяють зменшити схильність банківського сектора ризиків, що приймаються на себе. Поряд з цим позитивний вплив на ризики банківської діяльності може надавати проведення заходів щодо узгодженості динаміки зростання активів банківського сектора з темпами економічного зростання.

Важливе місце в системі безпеки займає створення інженерно-технічних засобів охорони об'єктів і забезпечення збереження матеріальних цінностей.

Тому в основу плану повинні бути покладені відомості про структуру та функції організації, кошти, необхідні для підтримки її діяльності, величиною збитку від неможливості нормального функціонування, особах, які візьмуть на себе управління в кризовій ситуації, і процедурах, які вони будуть використовувати.

Для структуризації процесу розробки плану необхідно використовувати відповідну методологію, що забезпечить облік всіх факторів безперервності.

Методологія складається зі стадій та етапів, в сукупності складових життєвого циклу проекту по розробці плану забезпечення безперервності діяльності банку.

Планування діяльності досліджуваного банку базується на таких основних чинниках як якість послуг, ефективність роботи, можливість розвитку організації діяльності. Багато в чому воно забезпечується технологією, прийнятою в банку.

Тому важливо, щоб при виявленні критичних областей діяльності враховувалася їх залежність від технологічних складових. Раніше плани на випадок непередбачених обставин враховували тільки лиха, пов'язані з комп'ютерною технікою. Це був дуже вузький підхід. Для забезпечення безперебійної діяльності необхідно враховувати всі взаємопов'язані зовнішні і внутрішні чинники, в тому числі ручні методи обліку та обробки інформації. Найбільш важливими факторами, що забезпечують успіх планування, є облік всіх дрібниць і поетапна розробка кожного невеликого елемента плану.

Система фінансової безпеки банку – це форма упорядкування завдань та функцій, які відповідно до принципів фінансової безпеки пов'язані у процесі взаємодії, спрямована на своєчасне виявлення, відображення або ліквідацію зовнішніх і внутрішніх загроз.

Формування системи фінансової безпеки забезпечують такі принципи: необхідність акумулювати дані фінансово-економічного аналізу діяльності банківської установи, банківського менеджменту та маркетингу; використання неформальних методів аналізу, що дає можливість підвищити об'єктивність і вірогідність результатів оцінки та прийняття більш конкретних управлінських рішень, а також принцип розгляду інформації як ресурсу банку з особливостями управління.

Удосконалення системи фінансової безпеки банку здійснюється за рахунок виконання завдань із забезпечення надійного захисту та виконання функцій.

У результаті дослідження існуючої практики оцінювання результатів банківської діяльності з урахуванням їх впливу на фінансову безпеку можна зробити висновок про необхідність механізму формування системи фінансової безпеки.

Такий механізм – це сукупність процесів та станів системи фінансової безпеки банку щодо реалізації етапів її формування на основі використання низки методів, засобів і інструментів.

Цей механізм належить до багатомодельних задач, оскільки таку складну систему неможливо повністю охарактеризувати за допомогою неподільного показника.

Математичний апарат, з одного боку, повинен бути досить простим і конструктивним щодо аналізу і синтезу стратегій безпеки банку, а з іншого – універсальним і адекватно відображати дійсність.

На сьогодні не існує єдиного механізму формування системи фінансової безпеки банку. Забезпечення фінансової безпеки банку є безперервним і складним процесом.

На основі аналізу та узагальнення результатів проведених досліджень методичних підходів до механізму формування системи фінансової безпеки банку запропоновано її декомпозицію за рівнями формування, контролю й управління. Це, на відміну від існуючих підходів, дозволяє досягти такої організації структури системи фінансової безпеки, що дасть змогу підвищити ефективність використання ресурсного потенціалу та адаптувати систему фінансової безпеки до поточної задачі.

Структуризація системи фінансової безпеки банку зумовлює її розподіл на окремі компоненти (декомпозиційний підхід) і визначення умов та критеріїв оцінювання до кожного компонента. «Подрібнення» системи повинне продовжуватися до досягнення мінімальної кількості параметрів, що впливають на окремі її компоненти. Після визначення відповідних значень параметрів компонента системи проводиться їх узгодження з параметрами інших компонентів певного рівня, виявляється ступінь їх впливу.

Моделювання як засіб політики фінансової безпеки широко використовується спеціалістами банківських установ. Математичний апарат, із одного боку, повинен бути досить простим і конструктивним щодо аналізу і синтезу стратегій безпеки банку, а з іншого – універсальним і адекватно відображати дійсність.

Вітчизняні та закордонні вчені вже мають певний досвід у моделюванні систем безпеки, але єдиної методики моделювання поки не існує. Вважаємо, що існуючі методики моделювання не мають прогностичних якостей і не дозволяють обґрунтовано змінювати структуру системи ще до настання негативних ситуацій.

Загальними моделями системи безпеки є такі, що дозволяють визначати (оцінювати) загальні характеристики зазначеної системи та її процесів на відміну від локальних і дискретних моделей, що забезпечують визначення (оцінки) деяких локальних або дискретних характеристик системи або її процесів [4].

Загальну модель системи безпеки можна представити у вигляді тривимірної системи, всіма якої будуть взаємопов'язані і взаємозалежні

вектори: «Напрямки забезпечення», «Методи досягнення», «Витрати на досягнення».

Атрибути і типи сутностей поєднуються зв'язками. Зв'язок між типами сутностей відбиває фактичну або можливу взаємодію між ними. Атрибут, що дозволяє однозначно ідентифікувати певний тип сутностей, називають ключем.

Як відомо, для кожної банківської установи існує велика кількість потенційних загроз, вірогідності настання яких різняться між собою. В зв'язку з обмеженістю банківських ресурсів попередження і протидія абсолютно всім видам загроз неможлива. Не всі існуючі загрози банку рівноцінні між собою, тому важливо вибрати ті з них, які призводять до малої чутливості критерію якості.

Банківська діяльність охоплює майже всі сфери людського життя. Залежно від спеціалізації кількість об'єктів захисту в банківській установі може різнитися.

Загалом об'єкти захисту в банку можна розподілити на основні групи: фінансові ресурси (національна та іноземна валюта, комерційні операції й угоди банку, дорогоцінності, фінансові документи); персонал банку (керівництво і вищий менеджмент банку, особи, які мають доступ до його таємниць, інші працівники банку); матеріальні засоби (будівлі, сховища, обладнання, транспорт, засоби і системи інформатизації); інформаційні ресурси банку з обмеженим доступом (відомості, що є банківською та комерційною таємницею банку і його конфіденційною інформацією) [2].

Таким чином, з метою забезпечення фінансової стійкості банку його діяльність повинна підлягати всебічному та суворому контролю. Національний банк України здійснює зовнішній контроль за діяльністю банків шляхом реалізації функції банківського регулювання та нагляду, що базується на Основних принципах ефективного банківського нагляду, опублікованих Базельським комітетом з питань банківського нагляду.

Список літератури

1. Пономаренко В. С. Гроші та кредит: компетентність і реалізація грошово-кредитної політики в Україні: монографія / В. С. Пономаренко, О. М. Колодізев, В. Ф. Тищенко та ін.; За заг. ред. докт. екон. наук, професора Пономаренка В. С. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2014. – 416 с. .

2. Побережний С. М. Фінансова безпека банківської діяльності / С. М. Побережний – Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 112 с.

3. Сніщенко Р. Г. Механізм формування системи фінансової безпеки банку / Р. Г. Сніщенко // Економіка і регіон. – 2012. – № 6. – С. 136 – 140.

4. Вовченко Р. С. Напрями підвищення фінансової безпеки банківського сектору економіки України / Р. С. Вовченко // Фінансовий простір. – 2015. – № 3. – С. 87

